

Müellif: Akşehirli Mustafa

Dergi: Beyânülhak

Tarih: 14 Şaban 1330

7- Bizim şeriatımız nazarında Cânib-i Celîl-i İlâhî'den inzâl buyurulan kütüb-i mukaddesenin kâffesi hak olup cümlesine iman eylediğimiz gibi Hazret-i Âdem'den bizim peygamberimize gelinceye kadar ne kadar peygamberler gelip geçmiş ise biz onların cümlesinin yeknesak olarak nübüvvetlerine iman ederiz.

Ve Hazret-i İsâ el-Mesih Aleyhisselâm hazretlerine de bu meyânda bu suretle iman eylediğimiz gibi Hazret-i İsâ Aleyhisselâm'a inzâl buyurulan İncil-i Şerîf'i de sâir kütüb-i mukaddese gibi Kelâmullâh olmak üzere tasdik ve kabul ederiz. Bununla beraber asıl İsâ Aleyhisselâm'a nâzil olan İncil-i Şerîf'in hükmü Kur'ân-ı Kerîm'in nüzûlüyle nihâyet bulunduğu gibi şimdi mevcut olan İncillerde nice tahrîf ve tebdîl şâibesinden masûn olmadığı için onlara itimat eder ve Kur'ân-ı Kerîm de onlardan muğnî olduğu için onlara müracaata da lüzum hissetmeyiz.

8- Mübâhasât-ı âliyede ve bâhusus mesâil-i dîniyye veya fenniyyeye müteallik olan metâlib-i âliye telifâtı veya mübâhasâtı esnasında isti'mâl olunacak elfâz ve terkîb-i şâirâne değil belki kemâl-i ciddiyet ve samimiyet ve hakikat üzerine olmalıdır. Yani 'indî ve uydurma ve kâilinin kendine mahsus itibar eylediği mecazlar ve kinayeler ve istiâreler ve ıstılâhlar üzerine mebnî olmayıp belki elfâz-ı meşhûre ve ıstılâhât-ı marûfe ve hakikiyye üzerine mebnî olmalıdır.

Mesela muârızımız vahdetin envâ'ını beyan ederken bir de "kuru vahdet" diyor. Hafî değildir ki kuru yaşın zıttı ve mukâbilidir. Vahdetin kuru ve yaş olmayacağı zarurî idüğünden elbet muârızımız bu kuru tabiriyle bir manâ-yı mecazı murat ediyor. Me'âni-i mecâziyyelerde ise müteaddit alakalar itibâriyle muhtelif manâlar istihsâli mümkün olabileceğinden kâilin hangi manâyı murat eylediği tamamıyla anlaşılabilir.

Kelâmının siyâkusibâkı itibariyle manâ-yı maksûd anlaşılabilir bile icâbında kâil veyahut

muhâtabının onu başka manâlarına hamledebilmeleri mümkün olacağından mübâhasenin ciddiyet ve samimiyetini ihlâl etmiş olur. Eser-i ma'hûdde ise bu kabîl şâirâne sözlere pek çok tesâdüf olunur.

Onun için biz mübâhasenin ciddiyetini muhafaza bu makûle tabirâtından tevakkî edeceğimiz gibi böylesi olan yerlerde muârizamızın murâdının îzâhı ve mübâhasenin ciddiyete ifrâğı hususunda lazım gelen ihtimâmı ifâ edeceğiz...

Muârizlarımızın sözlerinden mevzubahis edeceğimiz mübâhis:

1- Eser-i mezkûrun muharriri diyor ki dîn-i İslâm'ın bidâyet-i zuhûrundan beri Hristiyanların teslîs talimi Müslümanlar ile Hristiyanlar arasında çok mübâhase ve mücâdeleye, şedîd adâvet ve münâza'aya ve hatta muhârebe ve kîtâle bâis olmuştur.

Müslümanlar Hristiyanların bu akîdesini işrâk telakkî edip onları kâfir addetmişler ve onlara çeşm-i hakâret ve nefretle bakmışlar ve Hristiyanlar kendilerinin müşrik veya kâfir olmadıklarını iddia etmişlerse de komşuları olan Müslümanlara işittirememişler. Bu efkâr ve hissiyât bazen zâil olur gibi görünmüş ise de her ne zaman bu iki anâsır arasında bâis-i ihtilâf bir mesele zuhûr etmiş ise derhâl Müslümanların arasında bir hiss-i adâvet ve istikrâh yine ser-nümâ-yı zuhûr olmuştur. Maatteessüf İtalya'nın Trablusgarp'a taarruzu neticesinde yine bazı taraflarda bu nâhoş ihtisâsât baş göstermeye başlamıştır (s. 3).

Biz deriz ki muharrir bu sözüyle demek istiyor ki insanlar yekdiğerine hiss-i muâşeret ve muâmelede bulunmak lâzım gelirken maatteessüf bazı anâsır ezcümle İslâm ve Hristiyan unsurları arasında şedîd bir münâza'a ve münâferet dâima hüküm-fermâdır. Ve bu münâferete İslâmlar sebebiyet verdiği gibi dâima da İslâmlar tarafından Hristiyanlara karşı icrâ olunmaktadır.

Şimdi burada dört cihet vardır:

1. Anâsır beyninde hiss-i muâşeretin lüzumu
2. Anâsır beyninde bir münâferetin mevcut olması
3. Bu münâferete İslâmların sebebiyet vermesi.
4. Bu münâferetin yalnız İslâmlar tarafından vâki olması.

İmdi biz birinci cihete ki anâsır-ı muhtelif-i insanîye hiss-i muâşeret ve muâmelenin lüzûmu

hakkında deriz ki hüsn-i muâşeret ve hüsn-i muâmele medeniyetin cümle-i icâbâtındandır ki insanların hâl-i ictimâ' da yaşayabilmeleri ancak hüsn-i muâşeretle mümkün olabilir. Şerâyi'-i ilâhiyyenin her cümlesi ve bâhusus dîn-i İslâm bu cihete son derece riâyetkârdır ki bunun tafsilâtını "Red ve İspât" nâm eserimizde etrâfiyle izâh eyledik. Hâsılı bu birinci cihet akılla ve şer'le müeyyed ve tarafeynin ittifâkıyla musaddaktır ki muârızımızla bu hususta ihtilâfımız yoktur. Her iki taraf da insanlar beyninde hüsn-i muâşeretin lüzumuna kâildir. İkinci cihet ki anâsır-ı muhtelif ve bâhusus İslâm, Hristiyan unsurları arasında el-yevm bir münâferetin mevcut olmasını muârızımız söylüyor. Bize kalırsa biz deriz ki esâsen bu münâferete lüzum ve îcâp olmadığı gibi şer'at-ı garrâ-yı İslâmiyye de buna meydân ve müsâade vermez. Çünkü şer'an biz onların umûr-ı mezhebiyyelerine müdâhale edemeyeceğimiz gibi hukuk ve muâmelât-ı dünyeviyyelerini de ihlâl değil belki riâyet etmekle mükellefiz. Hukuk-ı Hristiyanıyyenin muhâfazası hususundaki ahkâm-ı şer'iyeye meydandadır. Onlarca mûcib-i münâferet ve adâvet bir hâl var ise ona da biz karışmayız. Kendilerini muâheze etsinler bu husûsta, bizde yalnız bir hâl var ise o da kendimizce delâil-i kat'iyeye müsteniden sâbit olup kendimize reva gördüğümüz ve kemâl-i iftihârla kabul eylediğimiz hakâyık-ı sâbiteyi Hristiyan dostlarımızın da kabul eylemeleri temennâsinden ibârettir ki bu da onlar hakkında mahzâ bir hayırhâhlıktan başka bir şey değildir ki kabul veya adem-i kabûlü kendilerine mevdû'dur.

Üçüncü cihet ki bu münâferet-i vâkıya İslâmların sebebiyet vermesi meselesidir. Biz bu hususta uzun uzadıya bahse lüzum hissetmeyip muârızımızın istemeyerek itirâf mecburiyetinde bulunduğu bir hakikate işâretle iktifâ edeceğiz.

O da şudur ki muârızımız bu hususta bütün münâferet ve adâvetlerin sebep ü vukû'u İslâmlar tarafından olduğunu son derece itinâ ve mahâretle beyan etmek isterken daha sözünün bidâyesinde hakikat hâli itirâf mecburiyetinde bulunmakla büyük bir hakikatin tecellî ve inkişâfını gösteriyor. Bidâye-i eserinde diyor ki: Hristiyanların teslîs talimi Müslümanlar ile Hristiyanlar arasında bir çok mübâhase ve mücâdele ve hatta kıtâle bâis olmuştur. İşte sarîhan beyan ediyor ki o münâza'ât ve mücâdelâtın ve hatta mükâtelâtın sebep-i hakikîsi Hristiyanların "teslîs talimidir". İşte bu bizce pek doğru bir hakikat olduğu hâlde muârızımız bunu da bilmeyerek veya istemeyerek söylemiştir. Ne çare ki başka türlü söylemeye meydân ve imkan da yoktur.

Muârızımız bu fedâkârlığıyla mukaddimedede irât eylediğimiz nihâyette beşinci tenbîhde

hakâik-i kudsiyye-i Kur'âniyyeden olup hakikat unvanıyla irât eylediğimiz hakikat-i âliyenin tecellî ve inkişâfını göstermiştir. Teşekkür olunur.

Akşehirli Mustafa

Hazırlayan : Muhammed Salih Yıldız

Editör: Ömer Faruk Güneş

Link: https://isamveri.org/pdfosm/D00524/1328_169/1328_169_MUSTAFA.pdf